

Sygn. akt I C 1476/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2015 roku

Sąd Rejonowy Katowice – Zachód w Katowicach, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSR Ewa Skupień

Protokolant: Elżbieta Klaja

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 lipca 2015 roku w K.

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w K.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7,38 zł (siedem złotych trzydzieści osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 lipca 2015r.

Pozwem skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w K., powód A. S. domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 55 000 zł tytułem zadośćuczynienia za pobyt w Areszcie Śledczym w okresie od 1 września 2012r. do 13 listopada 2012r.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w Areszcie Śledczym w K. zostały złamane jego prawa wynikające z prawa unijnego i konstytucyjnego, które gwarantują powodowi odpowiednią powierzchnię w celi na osobę. Jego zdaniem przebywał w Areszcie Śledczym w K. w celi która powinna być na jedną osobę, a przebywały tam dwie osoby. W związku z tym powód przeżył dramat psychiczny, zastosowano wobec niego „karę w karze”, co według prawa unijnego, konstytucyjnego i kkw nie powinno mieć miejsca.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego w K. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczył twierdzeniom powoda co do zasady i wyjaśnił, że powód przebywał w Areszcie Śledczym w K. w okresach od dnia 1 września 2012r. do 13 listopada 2012r. Powołując się na stan ilościowy oraz pojemność cel w których przebywał powód, pozwany wskazał, że cele w których przebywał powód nie były przeludnione. Dalej zaprzeczył, że podczas pobytu w jednostce nie zapewniono powodowi odpowiednich warunków sanitarno-bytowych. Wskazał, że pozwany przestrzega wobec każdego osadzonego zasady humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej i nigdy nie stosował wobec powoda żadnych niedopuszczalnych form postępowania.

Wskazał, że pomieszczenia mieszkalne Aresztu Śledczego w K. wyposażone są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Wskazał, że w celach jest bieżąca ciepła i zimna woda przez całą dobę. Cele mieszkalne otrzymały

wydzielone pomieszczenia wc oddzielone trwale od reszty celi (zamykane drzwiami). Powierzchnia kąpika sanitarnego nie jest wliczana do powierzchni celi mieszkalnej. W celach zamontowano odpowiednie oświetlenie, ogrzewanie oraz wentylację grawitacyjną. Powód otrzymał przysługujące mu środki czystości określone w powyżej wskazanym rozporządzeniu, ponadto wydawano środki do utrzymania czystości w celi.

Powód miał także możliwość spędzenia czasu poza celą w ramach dostępnych zajęć kulturalno-oświatowych, psychoedukacyjnych. Osadzeni w Areszcie Śledczym w K. posiadali nieograniczone możliwości korzystania z praktyk i usług religijnych.

Powód podczas pobytu miał możliwość kontaktu z wychowawcami oraz psychologiem, a także kierownictwem jednostki. Z informacji zamieszczonych w aktach osobowych wynika, że powód nie zgłaszał uwag odnośnie osadzenia czy też warunków sanitarno-bytowych.

Pozwany wskazał też, że w czasie pobytu powoda Areszt Śledczy w K. był wizytowany i kontrolowany przez sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Katowicach, który to nadzór penitencjarny polega na kontroli i ocenie między innymi przestrzegania w aresztach śledczych i zakładach karnych praw i obowiązków skazanych.

Wobec powyższego pozwany wskazał, że osadzenie powoda w Areszcie Śledczym w K. nie spowodowało u niego żadnej krzywdy ani szkody. Powód zarzuty w stosunku do pozwanego skonstruował wyłącznie na użytek niniejszego procesu bez poparcia ich żadnymi dowodami i całkowicie w sprzeczności ze stanem faktycznym.

Sąd ustalił:

Powód A. S. przebywał w Areszcie Śledczym w K. w okresie od 01 września (...) do 13 listopada 2012r. jako osadzony, odbywając karę pozbawienia wolności m.in. za czyny określone w art. 242 § 3 k.k., 279 § 1 k.k., 286 § 1 k.k., w zw. z art. 64 § 1 k.k. Powód przebywał w celach: nr 23 (2-osobowa, powierzchnia 6,60m²), nr 7 (5-osobowa, powierzchnia 15 m²), nr 32 (8-osobowa, powierzchnia 24m²) i nr 88 (2-osobowa, powierzchnia 7 m²). W okresie pobytu powoda w Areszcie Śledczym w żadnej z opisanych cel nie przebywało więcej osób niż ilość miejsc zgodna z normą, która wynosiła 3m² na jednego osadzonego. Ponadto w okresie przebywania powoda w celi nr 32 dwukrotnie w czasie jego pobytu ilość osób osadzonych była niższa niż ilość miejsc w celi.

W celach Aresztu Śledczego w K. znajdowały się instalacje wodna i kanalizacyjna, elektryczna, zamontowane było oświetlenie i wentylacja grawitacyjna. W celach znajdowały się trwale oddzielone od reszty celi kąpiki sanitarne, zamykane drzwiami z niezależnym oświetleniem. W każdej celi osadzony ma swoje łóżko, taboret; ponadto w celi znajdowały się na dwóch osadzonych m.in. stół więzienny mały, szafka więzienna mała. Do każdej z celi docierało oświetlenie dzienne. Powód otrzymał w okresie pobytu w Areszcie Śledczym w K. środki czystości: mydło toaletowe, krem do golenia, nożyk do golenia, proszek do prania, pastę do zębów, papier toaletowy i szczoteczkę do zębów. Wymiana pościeli odbywała się raz na dwa tygodnie, a wymiana bielizny, ręczników i ścierek raz na tydzień. W celach była bieżąca zimna i ciepła woda przez całą dobę, a raz w tygodniu powód miał możliwość kąpieli pod prysznicem jeden raz w tygodniu. Powód miał możliwość spożywania posiłku w celi mieszkalnej.

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w K. powód miał możliwość korzystania z zajęć poza celą mieszkalną, w tym z licznych zajęć świetlicowych, rekreacyjnych, psychoedukacyjnych. Powód mógł korzystać z biblioteki aresztu. Miał nieograniczoną możliwość korzystania z praktyk i usług religijnych.

Powód w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w K. nie zgłaszał administracji uwag odnośnie osadzenia czy też warunków bytowych.

W jednostce Aresztu Śledczego w K. okresowo przeprowadzano profilaktycznie dezynsekcję i deratyzację. Przeprowadzano regularnie kontrole przewodów kominowych, dymowych, spalinowych, wentylacyjnych.

W marcu 2013r. w Areszcie Śledczym w K. została przeprowadzona wizytacja przez Sędziego Sądu Okręgowego w Katowicach wizytatora ds. penitencjarnych T. B.. Ze sprawozdania z przeprowadzonej wizytacji wynika, że nie stwierdzono nieprawidłowości w wykonywaniu kary pozbawienia wolności oraz tymczasowego aresztowania.

Powyższe ustalenia Sąd oparł na twierdzeniach powoda jedynie co do okresu w którym przebywał w Areszcie Śledczym w K., a w pozostałym zakresie na twierdzeniach pozwanego popartych dokumentacją w postaci: notatki służbowej mjr D. I. z dnia 27.05.2015r. k. 45., notatki służbowej por. P. B. z 27.03.2015r. wraz informacją o pobytach oraz historią rozmieszczenia powoda w Areszcie Śledczym w K. k. 38-44, notatki służbowej z dnia 3.04.2015r. kpt. P. S. k. 55, kopii protokołu kontroli przewodów kominowych, dymowych, spalinowych i wentylacyjnych k. 46, kopii sprawozdania z wizytacji sędziego penitencjarnego przeprowadzonej w dniach 12-13.03.2013r. k. 47-54. Ponieważ powód nie odniósł się do odpowiedzi na pozew oraz przedłożonych przez pozwanego dokumentów, Sąd uznał, że wynikające z nich okoliczności zostały przez powoda przyznane jako zgodne z prawdą i tym samym mogły być podstawą ustalenia bezspornego między stronami stanu faktycznego.

Sąd zważył:

Powództwo jako pozbawione podstaw podlegało oddaleniu.

W sprawie niniejszej powód domagał się zadośćuczynienia za krzywdę jakiej doznał w związku z brakiem przestrzegania przez pozwanego konstytucyjnych oraz europejskich reguł więziennictwa oraz przepisów kkw. Podstawy tak zarysowanego roszczenia procesowego należało upatrywać w pierwszej kolejności w przepisie art. 417 k.c. Przesłankami odpowiedzialności w świetle powołanego przepisu, należącego do reżimu odpowiedzialności deliktowej, są: szkoda wyrządzona przez niezgodne z prawem wykonywanie czynności z zakresu władzy publicznej oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy tymi zdarzeniami. W związku z tym powód winien był wskazać treść nałożonego na władzę publiczną obowiązku, wykazać, że miało miejsce niewykonanie lub nienaszyte wykonanie tego obowiązku lub jego zaniechanie oraz w przypadku zadośćuczynienia: dobra osobistego, które zostało naruszone tym bezprawnym działaniem, jak również normalny związek przyczynowy pomiędzy tymi zdarzeniami. Jeżeli chodzi o to ostatnie pojęcie, to przepis art. 361 § 1 k.c. przewiduje, że zobowiązany do odszkodowania ponosi tylko odpowiedzialność za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Normatywne ujęcie związku przyczynowego w prawie polskim wiąże zatem odpowiedzialność odszkodowawczą z normalnymi następstwami zjawisk stanowiących jej podstawę. Przez pojęcie „normalne następstwa” należy rozumieć następstwa oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy, a nie będące rezultatem jakiegoś zupełnie wyjątkowego zbiegu okoliczności. Co się tyczy zwrotu „niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej”, uzasadnione jest na tle przepisu art. 417 k.c. przyjęcie, iż skoro wykonywanie władzy publicznej realizowane jest w granicach i na podstawie prawa, to oceny odpowiedzialności odszkodowawczej władzy publicznej należy dokonywać przede wszystkim na płaszczyźnie legalności działań lub zaniechań tej władzy.

Przedstawione przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa są jednocześnie miarodajne dla oceny roszczenia powoda o zadośćuczynienie albowiem przepis art. 24 § 1 k.c. bezpośrednio odsyła do regulacji zawartej w tytule VI Kodeksu cywilnego traktującej o czynach niedozwolonych, to jest przepisu art. 448 k.c., zgodnie z którym, w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Domagający się ochrony na podstawie tej regulacji musi zatem wykazać, iż doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejącego dobra osobistego. Nie jest natomiast wystarczające powołanie się na bliżej niesprecyzowane naruszenie „dóbr osobistych”, rozumiane jako jakaś krzywda, dyskomfort, ujemne przeżycie psychiczne.

Należy jeszcze wskazać, że ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego, które są dysponentami toczącego się postępowania i ponoszą odpowiedzialność za jego wynik (art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.). Oznacza to, że strona wytaczająca powództwo powinna wskazać fakty mające dla sprawy istotne znaczenie oraz dowody na potwierdzenie tych faktów. Celem zaś przytaczania okoliczności faktycznych i dowodów jest uzasadnienie własnych

wniosków lub odparcie wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. W związku z tym, strona ma obowiązek wyraźnego powołania konkretnych środków dowodowych dla wykazania swoich twierdzeń. Jest to tzw. ciężar instruowania, który ma charakter obowiązku procesowego (art. 232 k.p.c.), będący jednocześnie urzeczywistnieniem reguł rozkładu ciężaru dowodu, wynikających z przepisów prawa materialnego, a w szczególności przepisu art. 6 k.c., wedle którego wywodzący skutki prawne z oznaczonych faktów winien je udowodnić.

Odnosząc powyższe ogólne założenia do okoliczności niniejszej sprawy należy na wstępie stwierdzić, że żądanie powoda zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z jego pobytem w Areszcie Śledczych w K. oparte na ogólnym zarzucie niehumanitarnego traktowania poprzez umieszczenie powoda w przeludnionej celi, nie mogło być uwzględnione. Niewykazane przez powoda twierdzenia nie mogą bowiem stanowić podstawy rozstrzygnięcia. Powód nie wskazał w pozwie żadnych skonkretyzowanych wniosków dowodowych na poparcie swoich twierdzeń. Powód nie domagał się doprowadzenia na rozprawę, ani przeprowadzenia dowodu z jego przesłuchania, rezygnując tym samym z bezpośrednio przedstawienia przed Sądem swoich racji. Pomimo doręczenia powodowi odpisu odpowiedzi na pozew, powód nie ustosunkował się do twierdzeń i zarzutów pozwanego.

Z powołaniem się na powyższe należy wskazać, że przede wszystkim powód nie wykazał zaistnienia czynu niedozwolonego pozwanego. Nie można bowiem mówić o delikcie Skarbu Państwa działającego przez swojego funkcjonariusza publicznego, w sytuacji gdy z okoliczności sprawy wynika, że wykonuje on swoje obowiązki wynikające z przepisów prawa. Zarzucając Skarbowi Państwa – ogólnie rzecz ujmując - naruszanie obowiązków w zakresie ludzkiego traktowania powoda w trakcie pobytu w jednostce penitencjarnej w K., powód poza wskazaniem, iż przebywał w przeludnionej celi, nie skonkretyzował innych zarzutów, a tym bardziej nawet ich nie uprawdopodobnił. Jakkolwiek to nie pozwany Skarb Państwa powinien w okolicznościach sprawy wykazywać, iż warunki bytowe w jednostce, w której przebywał powód odpowiadały standardom ustanowionym przez prawo, jednak to ostatecznie pozwany przedstawił liczne twierdzenia i dowody na ich poparcie, z których należałoby wnioskować, że wykonywanie wobec powoda kary pozbawienia wolności nie naruszało normy art. 4 kkw. Przy tym standardy wykonywania kary pozbawienia wolności wobec osadzonych określają przepisy Kodeksu karnego wykonawczego (art. 67 kkw i nast.) oraz szczegółowe przepisy, w tym aktualnie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. z 2014r, poz. 200), które zastąpiło poprzednio obowiązujące (w okresie osadzenia powoda) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. Nr 186, poz. 1820) czy też rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. nr 152, poz. 1493). Naruszania warunków i zasad określonych w powołanych aktach prawnych powód ani nie wskazał ani nie wykazał. W szczególności należy podkreślić, że pozwany nie naruszył wobec powoda obowiązku zapewniania normy powierzchni w celi mieszkalnej określonej art. 110 § 2 kkw., która wynosi na jednego skazanego nie mniej niż 3m². Jak wynika bowiem z dokumentów przedłożonych przez pozwanego, przez cały okres pobytu powoda w Areszcie norma ta nie została naruszona. Inną kwestią pozostaje to czy powód subiektywnie ocenia warunki bytowe osób osadzonych, w tym powierzchnię celi przypadającą na jednego osadzonego, za zadawalające, jednak w tym przypadku nie sposób uznać aby tego rodzaju subiektywne odczucie powoda wystarczało dla uznania bezprawności działania pozwanego.

Zasługuje na podkreślenie jeszcze jedna kwestia. Gdyby rzeczywiście twierdzenia powoda oparte były na prawdzie, to należałoby przyjąć, że powód informował dyrekcję zakładu czy wychowawców o naruszeniu jego praw, zwłaszcza w zakresie przeludnienia w celi oraz warunków bytowych czy też składał skargi i wnioski w tym zakresie. Tymczasem powód w niniejszej sprawie nie powołuje się na tego rodzaju sytuacje, z drugiej zaś strony pozwany podkreśla, że takich skarg ze strony powoda nigdy nie było.

Reasumując dotychczasowe rozważania należy wskazać, że powód nie wykazał istnienia krzywdy, a przede wszystkim zdarzenia które taką krzywdę miałyby powodować. Wbrew twierdzeniom powoda, w okresie jego pobytu w Areszcie Śledczym w K. przebywał on w celach, w których powierzchnia mieszkalna na jednego osadzonego wynosiła co najmniej 3 m².

Jako nieudowodnione powództwo podlegało zatem oddaleniu, o czym mając na uwadze powyższą argumentację oraz przepisy prawa orzeczono jak w wyroku z dnia 20 lipca 2015r.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., kierując się zasadą odpowiedzialności strony za wynik procesu. Koszty postępowania po stronie pozwanego obejmowały kwotę 7,38 zł tytułem złożonego poświadzonego notarialnie odpisu dokumentu. Jednocześnie należy wskazać, iż okoliczność przyznania powodowi zwolnienia od kosztów sądowych nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia o kosztach procesu albowiem zwolnienie takie nie dotyczy kosztów należnych przeciwnikowi procesowemu, który wygrał spór.